

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเพื่อการพัฒนาศักยภาพทางการเงินอย่างยั่งยืนของสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้าชมสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จำนวน 1,000 ตัวอย่าง ซึ่งผลการศึกษานำเสนอเป็น 5 ส่วน โดยส่วนแรกเป็นข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ส่วนที่สองเป็นการวิเคราะห์ค่าความเต็มใจจ่ายที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมเพื่อเข้าชม ส่วนที่สามเป็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าชมและการจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าชม ส่วนที่สี่เป็นการวิเคราะห์ศักยภาพการหารายได้ และส่วนสุดท้ายเป็นการวิเคราะห์ศักยภาพการผลิตและการบริการ ซึ่งผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

4.1.1 ข้อมูลทั่วไปทางเศรษฐกิจ สังคม และด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากแบบสอบถาม/สัมภาษณ์ ประกอบด้วยลักษณะข้อมูลทางด้านประชากร เศรษฐกิจและสังคม ความพึงพอใจ ตลอดจนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเก็บค่าธรรมเนียมการเข้าชมสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ทำให้สามารถสรุปประเด็นทางด้านสังคมและเศรษฐกิจได้ ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่มาเที่ยวชมสวนพฤกษศาสตร์แห่งนี้ เป็นเพศหญิงร้อยละ 50.12 และเพศชายร้อยละ 49.88 อายุของกลุ่มตัวอย่างที่มาเที่ยวชมอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 21-30 ปี มากที่สุดถึงร้อยละ 35.63 และ รองลงมาคืออายุช่วงไม่เกิน 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.56 ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 51.60 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 23.10 อาชีพของกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน นักศึกษามากที่สุดคือร้อยละ 37.86 รองลงมาประกอบธุรกิจส่วนตัวร้อยละ 20.87 รายได้สุทธิต่อเดือนของผู้ถูกสัมภาษณ์ อยู่ระหว่าง 10,001-20,000 บาท มากที่สุดคือร้อยละ 24.05 รายได้สุทธิต่อครอบครัวอยู่ระหว่าง 20,001-30,000 บาท มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 26.29 การมีส่วนร่วมเป็นองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างนั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 85.93 ไม่เป็นสมาชิกองค์กรเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และ

บ้านพักอาศัยของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นบ้านพักของกลุ่มตัวอย่างเองคิดเป็นร้อยละ 77.67 ดังแสดงในตาราง 4.1 ซึ่งเป็นตารางที่แจกแจงให้เห็นถึงลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์แห่งนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงลักษณะข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่างที่มาเที่ยวชมสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

ลักษณะ	ความถี่	สัดส่วน
เพศ	824	100.00
- ชาย	411	49.88
- หญิง	413	50.12
อายุ	783	100.00
- ไม่เกิน 20 ปี	208	25.56
- 21-30 ปี	279	35.63
- 31 – 40 ปี	171	21.84
- 41 – 50 ปี	107	13.67
- มากกว่า 50 ปี ขึ้นไป	18	2.30
ระดับการศึกษา	814	100.00
- ไม่ได้เรียน – เรียนไม่จบ ป.4	24	2.95
- ประถมศึกษา	22	2.70
- มัธยมศึกษา	188	23.10
- อนุปริญญา / อาชีวศึกษา / ประกาศนียบัตร	160	19.66
- ปริญญาตรี หรือ สูงกว่า	420	51.60
อาชีพ	824	100.00
- รับราชการ	142	17.23
- ธุรกิจส่วนตัว	172	20.87
- ลูกจ้าง / พนักงาน	160	19.42
- ผู้ใช้แรงงาน	22	2.67
- นักเรียน / นักศึกษา	312	37.86
- ข้าราชการบำนาญ	10	1.21
- ไม่ได้ทำงาน	6	0.73
รายได้สุทธิต่อเดือนของผู้ถูกสัมภาษณ์	790	100.00
- ต่ำกว่า 5,000 บาท	268	33.92
- 5,001 – 10,000 บาท	160	20.25
- 10,001 – 20,000 บาท	190	24.05

- 20,001 – 30,000 บาท	78	9.87
- 30,001 – 40,000 บาท	50	6.33
- 40,001 ขึ้นไป	44	5.57
รายได้สุทธิต่อเดือนของครอบครัว	738	100.00
- ต่ำกว่า 5,000 บาท	74	10.03
- 5,001 – 10,000 บาท	110	14.91
- 10,001 – 20,000 บาท	136	18.43
- 20,001 – 30,000 บาท	194	26.29
- 30,001 – 40,000 บาท	148	20.05
- 40,001 ขึ้นไป	76	10.30
เป็นสมาชิกองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	782	100.00
เป็น		
- เป็น	110	14.07
- ไม่เป็น	672	85.93
บ้านพักอาศัย	806	100.00
- เป็นของตัวเอง	626	77.67
- เป็นการเช่าจากผู้อื่น	120	14.89
- เป็นบ้านพักราชการหรือหน่วยงาน	60	7.44

ที่มา : จากการสำรวจ จำนวนตัวอย่าง = 1,000 ตัวอย่าง

4.1.2 ข้อมูลทัศนคติต่อการมาเที่ยวชมสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

จากการสอบถาม/สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 1,000 ตัวอย่าง ซึ่งได้เคยเข้าชมสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์แล้วพบว่า มีพฤติกรรมส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมสวนพฤกษศาสตร์และญาติสนิท คิดเป็นร้อยละ 50.30 รองลงมาคือชอบมาเที่ยวชมกับเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 30.90 อันดับสามคือมากับสถาบันการศึกษาหรือที่ทำงาน คิดเป็นร้อยละ 8.70 มากคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 6.70 ซึ่งเป็นอันดับที่สี่ และอันดับห้าคือมากับทัวร์ คิดเป็นร้อยละ 2.70 ส่วนอันดับสุดท้ายคืออื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 0.7 ดังแสดงในตาราง 4.2

ตารางที่ 4.2 ลักษณะการมาเที่ยวสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

ลักษณะการมาเที่ยว	ความถี่	สัดส่วน
มากับครอบครัวและญาติสนิท	503	50.30
มากับเพื่อน	309	30.90
มากับสถาบันการศึกษา/ ที่ทำงาน	87	8.70
มาคนเดียว	67	6.70
มากับทัวร์	27	2.70
อื่นๆ เช่น พาเด็กมาทัศนศึกษา	7	0.70
รวม	1,000	100.00

ที่มา:จากการสำรวจ

จากการสอบถามเบื้องต้นว่ากลุ่มตัวอย่างนิยมมาเที่ยวกับผู้ใดแล้วจึงถามถึงวัตถุประสงค์ในการมาเที่ยวชม ซึ่งส่วนใหญ่จะต้องเป็นแนวทางเดียวกันคือมาท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจสูงถึงร้อยละ 80.04 ซึ่งสัมพันธ์กับการมาเที่ยวกับญาติ/ครอบครัวและเพื่อน ส่วนวัตถุประสงค์รองลงมาคือ มาทัศนศึกษาดูงานถึงร้อยละ 14.04 ส่วนอันดับสามคือมาประชุม/สัมมนาร้อยละ 2.31 ดังแสดงตามตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 วัตถุประสงค์การมาเที่ยวชมสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

จุดประสงค์หลักในการเดินทาง	ความถี่	สัดส่วน
เพื่อท่องเที่ยว พักผ่อนหย่อนใจ	798	80.04
ทัศนศึกษาดูงาน	140	14.04
ประชุมสัมมนา	23	2.31
มาชมด้านอื่นๆ เช่น มาดูพืชสมุนไพร	17	1.71
มาฝึกงาน	11	1.10
มาติดต่อธุรกิจ	8	0.80
รวม	997	100

ที่มา:จากการสำรวจ

ทั้งนี้ได้สอบถามกลุ่มตัวอย่างถึงความถี่ในการมาเที่ยวชมสวนพฤกษศาสตร์แห่งนี้ ซึ่งส่วนใหญ่ร้อยละ 52.35 เป็นการมาครั้งแรก ร้อยละ 29.53 เคยมาถึงสองครั้ง และสามครั้ง และสี่ครั้ง มีความถี่ร้อยละ 8.11 และ 8.21 ตามลำดับ ดังแสดงตามตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 สัดส่วนความถี่ในการมาเที่ยวชมสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

จำนวนครั้งที่เคยมาเที่ยว	ความถี่	สัดส่วน
1 ครั้ง	523	52.35
2 ครั้ง	295	29.53
3 ครั้ง	81	8.11
4 ครั้ง	82	8.21
5 ครั้ง	18	1.80
รวม	999	100.00

ที่มา:จากการสำรวจ

จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่เป็นสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์แห่งนี้ คือ ความดึงดูดใจของสถานที่ท่องเที่ยวร้อยละ 39.13 อันดับสองคือ เพื่อน ญาติ คนรู้จัก ชักชวนมาเที่ยวถึงร้อยละ 38.63 และอันดับรองลงมาคือ รู้จากโทรทัศน์ วิทยุ สิ่งพิมพ์ ร้อยละ 10.87 รองลงมาคือเป็นหน่วยงานของรัฐ ร้อยละ 7.44 และอันดับสุดท้ายคือ เป็นแหล่งให้ความรู้ ร้อยละ 3.92 ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 สัดส่วนแสดงปัจจัยที่เป็นสิ่งดึงดูดให้มาเที่ยวชมสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

ปัจจัยที่ดึงดูดให้มาเที่ยวชม	ความถี่	สัดส่วน
ความดึงดูดใจของสถานที่	389	39.13
เพื่อน ญาติ คนรู้จักชวนมา	384	38.63
จากโทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์	108	10.87
เป็นหน่วยงานของรัฐ	74	7.44
อื่นๆ เช่น เป็นแหล่งให้ความรู้	39	3.92
รวม	994	100.00

ที่มา:จากการสำรวจ

จากผลการศึกษาพบว่ากิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างมักดำเนินกิจกรรมระหว่างมาเที่ยวชมสวนพฤกษศาสตร์แห่งนี้ นิยมเดินเที่ยวชมธรรมชาติมากที่สุด คือมีความถี่ถึง 847 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.56 อันดับสอง คือ ถ่ายรูป ความถี่ถึง 672 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.49 รองลงมาคือเล่นน้ำตกหน้า

สวน 541 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.69 และนิยมมารับประทานอาหารด้วย มีความถี่ 452 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.11 ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 กิจกรรมที่ต้องการกระทำในระหว่างมาเที่ยวชมสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

กิจกรรมที่ต้องการกระทำ	ความถี่	สัดส่วน
เดินเที่ยวชมธรรมชาติ	847	24.56
ถ่ายรูป	672	19.49
เล่นน้ำตก	541	15.69
รับประทานอาหาร	452	13.11
เก็บข้อมูลเพื่อการศึกษา	322	9.63
ค้นคว้าข้อมูลทางพืช (ภาพ 4.3)	315	9.14
ทัศนศึกษาดูงาน(ภาพ 4.2)	275	7.98
กิจกรรมอื่นๆ เช่น ดูนก	14	0.41
รวม	3,445	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

จากการที่กลุ่มตัวอย่างได้เที่ยวชมสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ผู้ศึกษาจึงได้สอบถามถึงความพึงพอใจในสถานที่ต่างๆ ที่ได้เข้าชมในสวนพฤกษศาสตร์ฯแห่งนี้ โดยให้ระดับความพอใจมากที่สุด คือ 5 ระดับความพึงพอใจมากที่สุดคือ 4 ระดับความพึงพอใจปานกลางคือ 3 และระดับความพึงพอใจน้อยและน้อยที่สุดคือ 2 และ 1 ตามลำดับ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจกลุ่มอาคารเรือนกระจกและแสดงพันธุ์พืชมากที่สุดอันดับหนึ่ง(ภาพ 4.1) ได้ค่าคะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก 4.44 อันดับสอง และสาม พพอใจในแปลงวัลยชาติ(ภาพ 4.5)และโรงเรือนกล้วยไม้ไทย โดยได้คะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักที่ 4.13 และ 4.12 ตามลำดับ โดยแสดงควมตารางที่ 4.7

ภาพ 4.1 นักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมกลุ่มอาคารเรือนกระจก (บน)

ภาพที่ 4.2 นักเรียนนักศึกษาเข้าชมนิทรรศการในอาคารสารนิเทศ (ล่าง)

ภาพ 4.3 นักศึกษามาค้นคว้าข้อมูลทางพีชจากห้องศูนย์ข้อมูลพีช

ตารางที่ 4.7 ความพึงพอใจในสถานที่ต่างๆ ในสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

ความพึงพอใจในสถานที่ต่างๆ	คะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก	ระดับความพอใจ
กลุ่มอาคารเรือนกระจก(ภาพ 4.4)	4.44	มาก
แปลงวัลยชาติ(ภาพ 4.5)	4.13	มาก
โรงเรือนกล้วยไม้ไทย	4.12	มาก
เส้นทางเดินแปลงรุกขชาติ	4.02	มาก
เส้นทางเดินบริเวณน้ำตก ศูนย์สารนิเทศ(ภาพ4.6)	3.96	มาก
พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา(ภาพ4.7)	3.84	มาก
สวนหิน พีชทนแล้ง (ภาพ 4.8)	3.81	มาก

ที่มา : จากการสำรวจ

ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างพบว่ามีความประทับใจในด้านต่างๆ ของสวนพฤกษศาสตร์อยู่ในระดับประทับใจมากที่สุด โดยประทับใจมากที่สุดคือ ความสวยงามของสถานที่ที่ได้คะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักมากที่สุดคือ 4.43 รองลงมาคือ ความสะอาดของสถานที่ที่ได้คะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก 4.19 อันดับสามคือ สิ่งอำนวยความสะดวกได้คะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก 4.12 ประทับใจต่อมากคือ ข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับการเข้าชม ค่าธรรมเนียมเข้าชมและสุดท้ายคือ บริการที่ได้รับจากเจ้าหน้าที่ โดยได้คะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักตามลำดับดังนี้ คือ 3.97, 3.87 และ 3.79 ตามแสดงในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ความประทับใจในด้านต่างๆ เมื่อได้เข้าชมสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้า สิริกิติ์

ความประทับใจ	คะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก	ระดับความพอใจ
ความสวยงาม	4.43	มาก
ความสะอาดของสถานที่	4.19	มาก
สิ่งอำนวยความสะดวก	4.12	มาก
ข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับการเข้าชม	3.97	มาก
ค่าเข้าชม	3.87	มาก
การบริการที่ได้รับจากเจ้าหน้าที่	3.79	มาก

ที่มา : จากการสำรวจ

ภาพ 4.4 กลุ่มอาคารเรือนกระจก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

ภาพ 4.5 เส้นทางเดินชมแปลงวัลยชาติ

All rights reserved

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาพ 4.7 อาคารพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาพ 4.8 สวนหินและพืชทนแล้ง

ผู้ศึกษาได้ศึกษาถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการมาเที่ยวชมสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับประโยชน์ในระดับมากที่สุดนั้น โดยได้คะแนนเป็นอันดับหนึ่งคือ ได้เป็นคุณค่าของพันธุ์พืชและอยากมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ธรรมชาติ ได้คะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก 4.38 ได้พักผ่อนหย่อนใจและคลายความตึงเครียดมาอันดับสองโดยได้คะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก 4.31 ได้สร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล เช่น เพื่อนร่วมงาน ญาติ ครอบครัว ได้คะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก 4.27 และสุดท้ายได้รับความรู้ด้านพืชมากขึ้น โดยได้คะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก 4.17 ดังแสดงในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 แสดงประโยชน์ที่ได้รับจากการมาเที่ยวชมสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

ประโยชน์จากการมาเที่ยวชม	คะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก	ระดับความพอใจ
เห็นคุณค่าของพันธุ์พืชและอยากมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ธรรมชาติ	4.38	มาก
ได้พักผ่อนหย่อนใจและผ่อนคลายความตึงเครียด	4.31	มาก
สร้างความสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล เช่น เพื่อนร่วมงาน ญาติ ครอบครัว	4.27	มาก
ได้รับความรู้ด้านพืชมากขึ้น	4.17	มาก

ที่มา : จากการสำรวจ 5:มากที่สุด 4:มาก 3:ปานกลาง 2:น้อย 1:น้อยที่สุด

เมื่อได้สอบถามนักท่องเที่ยวถึงทัศนคติความพึงพอใจ ความประทับใจในการเข้าชมแล้ว ได้สอบถามถึงสิ่งที่ควรปรับปรุงในด้านต่างๆ ให้ดีขึ้น แบ่งเป็นหกด้านต่างๆ ด้วยกัน คือ ด้านการให้ความรู้ ด้านสถานที่ที่มีให้ชม ร้านขายของที่ระลึก ราคาสินค้าที่จำหน่ายในร้านขายของที่ระลึก ถึงอำนวยความสะดวกและด้านความสวยงาม โดยทั้งหกด้านได้มีการถามถึงสิ่งต่างๆ ที่ควรปรับปรุงหรือไม่ โดยได้ผลการศึกษาดังนี้

ด้านการให้ความรู้ ผลการศึกษาพบว่าป้ายชื่อพันธุ์ไม้ ป้ายสื่อความหมายและบอร์ดอธิบายต่างๆ ไม่ต้องปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 68.32 และควรปรับปรุง 31.68 สำหรับมัคคุเทศน์ นักวิชาการ เพื่ออธิบายให้ความรู้ความเข้าใจในพันธุ์ไม้นั้น ผลการศึกษาพบว่า ควรปรับปรุง 41.69 ไม่ต้องปรับปรุง ร้อยละ 58.31 อีกทั้งแผ่นพับ โบรชัวร์ และเอกสารเผยแพร่อื่นๆ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าไม่ต้องปรับปรุงถึงร้อยละ 60.99 และร้อยละ 39.09 คิดว่าควรต้องปรับปรุง ซึ่งในด้านการให้ความรู้ที่จำเป็นต้องปรับปรุงมากที่สุดคือ ด้านมัคคุเทศน์ นักวิชาการ เพื่ออธิบายให้ความรู้ด้านพืช ดังแสดงในตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 สิ่งควรปรับปรุงในด้านสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ด้านการให้ความรู้

การให้ความรู้		ต้องปรับปรุง	ไม่ต้องปรับปรุง	รวม
-ป้ายชื่อพันธุ์ไม้ ป้ายสื่อความหมายและ บอร์ดต่างๆ	จำนวน	300	647	947
	ร้อยละ	31.68	68.32	100.00
-มีคณาจารย์ นักวิชาการ เพื่ออธิบายให้ความรู้ ความเข้าใจในพันธุ์ไม้	จำนวน	376	526	902
	ร้อยละ	41.69	58.31	100.00
-แผ่นพับ โบรชัวร์ และเอกสารเผยแพร่อื่นๆ	จำนวน	346	541	887
	ร้อยละ	39.01	60.99	100.00

ที่มา:จากการสำรวจ

ด้านสถานที่ให้เข้าชม ได้แบ่งเป็น 6 ส่วน ในการสอบถาม พบว่า กลุ่มเรือนกระจกไม่ต้องปรับปรุงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 87.54 และควรปรับปรุงกลุ่มอาคารเรือนกระจกร้อยละ 12.46 ด้านสวนรุกขชาติพบว่าไม่ต้องปรับปรุงร้อยละ 81.52 ควรปรับปรุงร้อยละ 18.48 เส้นทางเดินชมธรรมชาติ ยังเห็นสมควรไม่ต้องปรับปรุงร้อยละ 79.39 และควรปรับปรุงร้อยละ 20.62 สำหรับแปลงรวบรวมพรรณไม้ใหญ่นั้น พบว่าร้อยละ 21.08 คิดว่าควรต้องปรับปรุงและร้อยละ 78.92 และคิดว่าไม่ต้องปรับปรุงร้อยละ 78.35 และสถานที่ที่ต้องปรับปรุงมากที่สุดคือ สวนหิน คิดว่าควรปรับปรุงคิดเป็นร้อยละ 22.50 และ ร้อยละ 77.50 คิดว่าไม่ต้องปรับปรุง ดังแสดงในตาราง 4.11

ตารางที่ 4.11 สิ่งที่ต้องปรับปรุงด้านสถานที่ที่ให้เช่าชมในสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

สถานที่ที่ให้เช่าชม		ต้องปรับปรุง	ไม่ต้องปรับปรุง	รวม
-กลุ่มอาคารเรือนกระจก	จำนวน	115	808	923
	ร้อยละ	12.46	57.54	100.00
-สวนรุกขชาติ	จำนวน	163	719	882
	ร้อยละ	18.48	81.52	100.00
-เส้นทางเดินธรรมชาติ	จำนวน	179	689	868
	ร้อยละ	20.62	79.38	100.00
-แปลงรวบรวมพรรณไม้ใหญ่	จำนวน	187	700	889
	ร้อยละ	21.08	78.92	100.00
-แปลงวัลยชาติ	จำนวน	192	695	887
	ร้อยละ	21.65	78.35	100.00
-สวนหิน	จำนวน	200	689	889
	ร้อยละ	22.50	77.50	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

ด้านร้านขายของที่ระลึก (Souvenir shop) แบ่งคำถามเป็นสองส่วน คือ สินค้าและผลิตภัณฑ์ที่มีจำหน่ายในร้านและราคาสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่มีจำหน่ายในร้าน จากการสำรวจพบว่า สินค้าและผลิตภัณฑ์ที่มีจำหน่ายในร้าน ต้องปรับปรุงมากที่สุดคือ โปสการ์ดหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 23.59 รองลงมาคือ ต้นไม้ที่มีจำหน่าย คิดเป็นร้อยละ 20.53 ที่ต้องปรับปรุง อันดับสามที่ต้องปรับปรุงคือ ของที่ระลึกอื่นๆ เช่น พวงกุญแจ เสื้อ หมวก ฯลฯ คิดว่าต้องปรับปรุง ร้อยละ 20.28 สุดท้ายที่ต้องปรับปรุง คือ ผลิตภัณฑ์จากพืช คิดเป็นร้อยละ 19.76 ส่วนราคาสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่มีจำหน่ายในร้านนั้น ราคาของผลิตภัณฑ์จากพืช ควรปรับปรุงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.09 ราคาของต้นไม้ที่มีจำหน่ายต้องปรับปรุงเป็นอันดับสาม คิดเป็นร้อยละ 26.95 และสุดท้ายที่ต้องปรับปรุงด้านราคา คือ โปสการ์ดซึ่งในปัจจุบันขายในราคา 20.00 บาท และหนังสือพรรณไม้ซึ่งปัจจุบันขายในราคา 600.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.52 ดังแสดงในตาราง 4.12

ตารางที่ 4.12 สิ่งที่ต้องปรับปรุงส่วนของร้านขายของที่ระลึก ด้าน สินค้าที่มีจำหน่ายในร้านและ
ราคาสินค้าที่จำหน่ายในร้าน

สถานที่ที่ให้ชม		ต้องปรับปรุง	ไม่ต้องปรับปรุง	รวม
1. สินค้าที่มีจำหน่ายในร้าน				
1.1 ของที่ระลึก เช่น พวงกุญแจ เสื้อ หมวก	จำนวน	172	676	848
	ร้อยละ	20.28	79.72	100.00
1.2 ไปสการ์ด หนังสือ	จำนวน	197	638	835
	ร้อยละ	23.59	76.41	100.00
1.3 ผลิตภัณฑ์จากพืช	จำนวน	166	674	840
	ร้อยละ	19.76	80.24	100.00
1.4 ต้นไม้	จำนวน	171	662	833
	ร้อยละ	20.53	79.47	100.00
2. ราคาสินค้าที่มีจำหน่ายในร้าน				
2.1 ของที่ระลึก เช่น พวงกุญแจ เสื้อ หมวก	จำนวน	230	619	849
	ร้อยละ	27.08	72.91	100.00
2.2 ไปสการ์ด หนังสือ	จำนวน	204	628	832
	ร้อยละ	24.52	75.48	100.00
2.3 ผลิตภัณฑ์จากพืช	จำนวน	227	559	826
	ร้อยละ	27.48	72.52	100.00
2.4 ต้นไม้	จำนวน	221	599	820
	ร้อยละ	26.35	73.05	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ระหว่างการ
มาเที่ยวชมนั้น กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าสิ่งที่ต้องปรับปรุงมากที่สุด คือ รถบริการนำชม ซึ่งต้องปรับปรุง
คิดเป็นร้อยละ 50.18 ร้านอาหารเป็นสิ่งที่ต้องปรับปรุง รองลงมาคิดเป็นร้อยละ 47.65 อันดับสามคือ
โทรศัพท์สาธารณะต้องปรับปรุงร้อยละ 44.37 สิ่งที่ต้องปรับปรุงลำดับถัดมาคือ ถังขยะ คิดเป็นร้อย
ละ 39.91 ส่วนห้องน้ำและป้ายบอกทางต้องปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 38.56 และ 37.46 ตามลำดับ ดัง
แสดงในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 แสดงจำนวนและร้อยละของสิ่งอำนวยความสะดวกด้านต่างๆที่ควรปรับปรุงใน
สวน พุทธศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ		ต้องปรับปรุง	ไม่ต้องปรับปรุง	รวม
1. รถบริการนำชม	จำนวน	414	411	825
	ร้อยละ	50.18	49.82	100.00
2. ร้านอาหาร	จำนวน	416	457	873
	ร้อยละ	47.65	52.35	100.00
3. โทรศัพท์	จำนวน	386	484	870
	ร้อยละ	44.37	55.63	100.00
4. ถังขยะ	จำนวน	350	527	877
	ร้อยละ	39.91	60.09	100.00
5. ห้องน้ำ	จำนวน	349	556	905
	ร้อยละ	38.56	61.44	100.00
6. ป้ายบอกทาง	จำนวน	330	551	881
	ร้อยละ	57.46	62.54	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

ด้านความสวยงามนั้น ได้แบ่งคำถามเป็น 4 ส่วน คือ การจัดสวน ซึ่งพบว่าต้องปรับปรุงร้อยละ 16.24 การแบ่งจำนวนหมวดหมู่พันธุ์ไม้ไม่ต้องปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 15.82 ส่วนการจัดเทศกาลตามฤดูกาลหรือความเหมาะสมต้องปรับปรุงมากพอสมควร คิดเป็นร้อยละ 30.17 และการจัดนิทรรศการพบว่าต้องปรับปรุงมากที่สุดในด้านความสวยงาม คิดเป็นร้อยละ 31.32 ดังแสดงในตาราง 4.14

ตาราง 4.14 แสดงจำนวนและร้อยละสิ่งที่ต้องปรับปรุงความสวยงามในสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

ความสวยงาม		ต้องปรับปรุง	ไม่ต้องปรับปรุง	รวม
การจัดสวน	จำนวน	146	753	899
	ร้อยละ	16.24	83.76	100.00
การแบ่งจำนวนหมวดหมู่พันธุ์ไม้	จำนวน	141	750	891
	ร้อยละ	15.82	84.18	100.00
การจัดเทศกาลตามฤดูกาลหรือความเหมาะสม	จำนวน	264	611	875
	ร้อยละ	30.17	69.83	100.00
การจัดนิทรรศการ	จำนวน	265	581	846
	ร้อยละ	31.32	68.68	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับด้านต่างๆ ที่ควรปรับปรุงในทั้งหมดในสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ โดยสรุปแล้วพบว่า 5 อันดับแรกที่ต้องปรับปรุงคือ เรื่องรถบริการนำชมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.18 อันดับสองคือ ร้านอาหารภายในสวนพฤกษศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 47.65 อันดับสามคือ ระบบโทรศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 44.39 อันดับทีสี่คือ ต้องการมัคคุเทศน์ นักวิชาการ เพื่ออธิบายให้ความรู้ ความเข้าใจในพันธุ์ไม้ต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 41.69 และอันดับห้าคือ ถังขยะ ต้องปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 39.91 ส่วนเรื่องอื่นๆ ที่ต้องปรับปรุง เช่น หอ้งน้ำ ป้ายบอกทาง ป้ายชื่อพันธุ์ไม้ ป้ายสื่อความหมายและบอร์ดอธิบายต่างๆ แผนพับโบรชัวร์ และเอกสารเผยแพร่อื่นๆ การจัดนิทรรศการ และการจัดเทศกาลตามฤดูกาลและตามเหมาะสม

4.2 การวิเคราะห์ค่าความเต็มใจที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าชม

ในหัวข้อนี้จะแสดงผลค่าความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าชมสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ของกลุ่มตัวอย่าง จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์/สอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้าชม โดยใช้คำถามแบบ Open-ended และ Closed-ended ซึ่งได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 นั้น จะได้ผลการศึกษา 3 แนวทาง คือ

4.2.1 หากไม่ปรับปรุงสภาพพื้นที่แต่จะเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้น

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างถึงความเหมาะสมในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมเข้าชมในปัจจุบัน หากสวนพฤกษศาสตร์แห่งนี้ไม่มีการปรับปรุงพื้นที่เพิ่มขึ้น เพียงแต่ยังคงรักษา ดูแลตามสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ผู้ถูกสัมภาษณ์มีความยินดีที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นจากเดิมที่เก็บในราคา 20 บาท หรือไม่นั้น ร้อยละ 41.82 ไม่ยินดีที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้น ร้อยละ 26.59 มีความยินดีที่จะจ่ายเพิ่มขึ้นไม่เกิน 30 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.59 อันดับสามยินดีที่จะจ่ายราคาระหว่าง 41-50 บาท ร้อยละ 14.66 และอันดับสุดท้ายคือยินดีจ่ายมากกว่าราคา 50 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.55 จากการที่นำกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่มีความยินดีที่จะจ่ายเพิ่มขึ้นทั้งหมด 512 ตัวอย่างนำมาหาค่าเฉลี่ยความยินดีที่จะจ่ายโดยเฉลี่ยที่ 57.91 บาท ดังแสดงในตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 แสดงการกระจายของความเต็มใจที่จะจ่ายกรณีที่ไม่มีการปรับปรุงสภาพพื้นที่ใดเพิ่มเติมหากเพียงแต่ดูแลและรักษาสภาพเดิม

ระดับค่าความยินดีที่จะจ่าย	จำนวน (คน)	สัดส่วน
ไม่ยินดีที่จะจ่ายเพิ่ม	368	41.82
ยินดีที่จะจ่ายไม่เกิน 30 บาท	234	26.59
ยินดีที่จะจ่าย 31-40 บาท	65	7.39
ยินดีที่จะจ่าย 41-50 บาท	129	14.66
ยินดีที่จะจ่ายมากกว่า 50 บาท	84	9.55
ยินดีที่จะจ่ายเฉลี่ย	57.91 (N = 512)	

ที่มา:จากการสำรวจ

4.2.2 หากปรับปรุงสภาพและเปิดพื้นที่ต่างๆ เพิ่มขึ้น และเก็บค่าธรรมเนียมเข้าชม

แต่ละจุดที่เข้าชม

กรณีนี้เป็นการสอบถามถึงความเต็มใจที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมในการเข้าชม หากสวนพฤกษศาสตร์แห่งนี้มีการปรับปรุงและเปิดจุดต่างๆ ให้เข้าชมเพิ่มขึ้น โดยจะสอบถามกลุ่มตัวอย่างถึงความต้องการเข้าชมและค่าธรรมเนียมที่ยินดีจะจ่ายแต่ละจุดที่มีการเข้าชม กรณีแรกหากมีการปรับปรุงเรือนกระจกให้มีความสวยงามมากขึ้นและนำพืชหายาก (Rare plants) หลากหลายชนิดมาแสดงให้ชมเพิ่มขึ้น กลุ่มตัวอย่างมีความสนใจเข้าชมมากที่สุดถึง 863 ตัวอย่างแต่มีกลุ่มตัวอย่างเพียง 419 ตัวอย่างที่มีความยินดีจ่ายเงินเพิ่มให้และมีความยินดีที่จะจ่ายเข้าชมตรงจุดนี้โดยเฉลี่ย 31.17 บาท กรณีที่สองหากสวนพฤกษศาสตร์มีการเปิดพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาอย่างเต็มรูปแบบเพื่อให้เข้าใจเรื่องราวธรรมชาติมากขึ้น กลุ่มตัวอย่างมีความสนใจเข้าชมมากเป็นอันดับสองเข้าชมทั้งหมด 847 ตัวอย่างแต่มีกลุ่มตัวอย่างยินดีจ่ายเพิ่มเพียง 430 ตัวอย่าง และมีความยินดีที่จะจ่ายค่าเข้าชมพิพิธภัณฑ์โดยเฉลี่ย 31.21 บาท กรณีที่สามหากสวนพฤกษศาสตร์มีการเปิดพื้นที่เพื่อการชมรมที่มีผู้สนใจเข้าชม 698 ตัวอย่างและยินดีที่จะจ่ายเพิ่มขึ้นเพียง 211 ตัวอย่าง โดยมีค่าความยินดีที่จะจ่ายโดยเฉลี่ย 19.58 บาท กรณีที่สี่หากเปิดเส้นทางเดินธรรมชาติให้ศึกษาธรรมชาติอย่างใกล้ชิดและเพื่อศึกษาสภาพป่าโดยรวมแล้วมีผู้ต้องการเข้าชมเป็นลำดับสี่ มีกลุ่มตัวอย่างสนใจเข้าชม 697 ตัวอย่างและมีจำนวน 317 ตัวอย่างที่ยินดีจ่ายค่าธรรมเนียมเพิ่มและมีความยินดีที่จะจ่ายค่าเข้าชมต่อจุด 31.39 บาท กรณีที่ห้าหากมีการจัดพื้นที่เพื่อให้ค้างคืนพักแรมกางเต็นท์ กลุ่มตัวอย่างสนใจที่จะใช้บริการจำนวน 642 ตัวอย่างและยินดีจ่ายค่าธรรมเนียม 207 ตัวอย่างโดยยินดีที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมในการจัดกิจกรรมดังกล่าว คนละ 39.77 บาท กรณีที่หกถ้ามีการปรับปรุงเรือนรวบรวมพันธุ์ไม้ใหญ่ในป่ามาจัดให้ชมโดยแบ่งหมวดหมู่ที่ชัดเจนและมีรายละเอียดเกี่ยวกับพรรณไม้ต่างๆ เพื่อศึกษาและเข้าชม กลุ่มตัวอย่างสนใจเข้าชม 660 ตัวอย่างแต่ยินดีจ่ายค่าธรรมเนียมเพิ่มเพียง 161 ตัวอย่าง และยินดีที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าชมในจุดนี้โดยเฉลี่ย 20.26 บาท กรณีที่เจ็ดหากดำเนินงานวิจัยเปิดห้องแสดงตัวอย่างและแสดงวิธีการเพาะเรื่องเนื้อเยื่อ (Lab tissue) หรือห้องแสดงงานวิจัยทางด้านพืชด้านอื่นๆ เช่น การแสดงการกลั่นน้ำมันหอมระเหยจากพืชต่างๆ กลุ่มตัวอย่างยินดีที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าชมโดยเฉลี่ย 22.07 บาทและพบว่ามีกลุ่มตัวอย่างสนใจเข้าชม 659 ตัวอย่างแต่ยินดีจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าชมในจุดนี้ 123 ตัวอย่าง กรณีที่แปดหากเปิดให้ใช้ข้อมูลในศูนย์บริการข้อมูลเกี่ยวกับพืช (Herbarium) มีความยินดีที่จะจ่ายบริการจุดนี้โดยเฉลี่ย 17.85 บาทกลุ่มตัวอย่างสนใจเข้าชม 657 ตัวอย่างแต่ยินดีจ่ายเงินเพิ่มเพียง 150 ตัวอย่าง กรณีที่เก้าหากมีการเพิ่มรถบริการรับส่งจุดเยี่ยมชมภายใน สวนพฤกษศาสตร์แห่งนี้เพื่อความสะดวกและปลอดภัยมีความยินดีที่จะจ่ายค่าบริการดัง

กล่าวโดยเฉลี่ย 18.12 บาทจะมีกลุ่มตัวอย่างใช้บริการจำนวน 657 ตัวอย่างแต่ยินดีจ่ายเงินเพิ่มจำนวน 155 ตัวอย่างกรณีสุดท้ายหากมีการจัดอบรมสัมมนาเกี่ยวกับความรู้เรื่องพืช ธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อม มีความยินดีที่จะจ่ายค่าอบรมโดยเฉลี่ย 107.02 บาทมีกลุ่มตัวอย่างสนใจกิจกรรมดังกล่าว 639 ตัวอย่างแต่มีกลุ่มตัวอย่างยินดีจ่ายเงินเพียง 152 ตัวอย่าง จากการรวบรวมข้อมูลแล้ว พบว่า ค่าบริการที่มีความยินดีที่จะจ่ายมากที่สุดคือการอบรมเกี่ยวกับธรรมชาติ รองลงมาคือ การเปิดจุดบริการเพื่อพักผ่อนและการเดินเท้า และอันดับสาม คือ การเปิดเส้นทางเดินธรรมชาติ ดังแสดงในตาราง 4.16 ซึ่งจะพบว่า มีผู้เข้าชมแต่ละจุดจำนวนมากแต่มีความพอใจที่จะจ่ายค่าเข้าชมในแต่ละจุดน้อยมากเมื่อเทียบกับผู้ที่ต้องการเข้าชม

ตาราง 4.16 ค่าความยินดีที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมในกรณีที่มีการปรับปรุงสภาพให้ดีขึ้น ในกรณีต่างๆ แต่ละจุดที่เข้าชม

ข้อเสนอ	เข้าชม (ราย)	ไม่เข้าชม (รวม)	ยินดีที่จะจ่าย (บาท)	จำนวน ตัวอย่าง (ราย)
เปิดพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเพื่อให้เข้าใจเรื่องราวธรรมชาติมากขึ้น	847	35	31	430
ปรับปรุงเรือนกระจกให้มีความสวยงามมากขึ้นและนำพืชหายากหลากหลายชนิดมาแสดง	863	25	31	419
เปิดเส้นทางเดินธรรมชาติศึกษาเพิ่มขึ้น เพื่อศึกษาสภาพป่าโดยรวม	697	101	31	317
เปิดพื้นที่เพื่อการชมนก	698	58	19	211
เปิดพื้นที่เพื่อการพักผ่อน กางเต็นท์	642	104	39	207
ปรับปรุงเรือนรวมรวมพันธุ์ไม้ใหญ่ในป่ามาจัดไว้ให้ดู	660	72	20	161
ปรับปรุงรถรับส่งระหว่างจุดเยี่ยมชม เพื่อความสะดวกและปลอดภัย	648	76	18	155
เปิดห้องแสดงวิธีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ หรือการวิจัยทางพืชด้านอื่นๆ	659	78	22	123
เปิดให้ใช้ข้อมูลในศูนย์บริการข้อมูลเกี่ยวกับพืช	657	74	17	150
จัดการอบรมและสัมมนาเกี่ยวกับพืชธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	639	90	107	152

ที่มา : จากการสำรวจ

4.2.3 หากปรับปรุงสภาพพื้นที่และเปิดจุดบริการเข้าชมเพิ่มขึ้นและเก็บค่าธรรมเนียมเข้าชมเพียงครั้งเดียว

จากการสอบถามถึงความต้องการเข้าชมและความยินดีที่จะจ่าย หากมีการปรับปรุงสิ่งต่างๆ ในกรณีนี้จะสอบถามถึงลักษณะความยินดีที่จะจ่ายหากมีการเก็บเงินเพียงครั้งเดียวเหมือนปัจจุบันว่ากลุ่มตัวอย่างมีความยินดีที่จะจ่ายราคาเท่าไร โดยให้ระดับความยินดีที่จะจ่าย เริ่มจากราคา 100 บาท 80 บาท 50 บาท 40 บาท และ 30 บาท โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 268 ตัวอย่างมีระดับความยินดีที่จะจ่ายค่าเข้าชมมากที่สุดคือราคา 30 บาท อันดับสองกลุ่มตัวอย่างยินดีจ่ายราคา 100 บาทจำนวน 234 ตัวอย่าง ค่าเข้าชม 50 บาทนั้นกลุ่มตัวอย่างมีความยินดีจ่ายเป็นลำดับที่สามมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 106 ตัวอย่างและอันดับสี่และห้าคือยินดีจ่ายที่ราคา 40 บาทและ 80 บาทกลุ่มตัวอย่างมีความยินดีจ่ายจำนวน 74 และ 44 กลุ่มตัวอย่างตามลำดับดังแสดงตามตาราง 4.17

ตาราง 4.17 แสดงค่าความยินดีที่จะจ่ายในระดับต่างๆ ในกรณีที่มีการปรับปรุงสิ่งต่างๆ และมีการเก็บค่าเข้าชมเป็นแบบเหมาจ่าย

ระดับค่าความยินดีที่จะจ่าย	ยินดีที่จะจ่าย
ค่าเข้าชม 100 บาท	234
ค่าเข้าชม 80 บาท	44
ค่าเข้าชม 50 บาท	106
ค่าเข้าชม 40 บาท	74
ค่าเข้าชม 30 บาท	268
รวม	726

ที่มา : จากการสำรวจ

4.2.4 หากสวนพฤกษศาสตร์ฯจัดเก็บค่าธรรมเนียมทางวิชาการ (Education fee)

จากการสัมภาษณ์นักศึกษาและอาจารย์ทางพฤกษศาสตร์จากสถาบันการศึกษาต่างๆเช่นภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นักพฤกษศาสตร์จากกรมป่าไม้ รวมทั้งนักพฤกษศาสตร์ของสวนพฤกษศาสตร์แห่งนี้ พบว่าผู้ถูกสัมภาษณ์ให้ข้อมูลตรงกันว่าทำให้บริการทางวิชาการของสวนพฤกษศาสตร์นั้นเป็นการให้บริการทางการศึกษา ซึ่งควรเปิดกว้างและเป็นบริการแบบให้เปล่าเนื่องจากวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์การสวนพฤกษศาสตร์นั้น เพื่อเป็น

แหล่งการศึกษาและบริการข้อมูลทางพฤกษศาสตร์ของประเทศ ทั้งนี้จากการสอบถามไม่มีสวนพฤกษศาสตร์ที่ใดในโลกที่มีการเก็บค่าธรรมเนียมในการค้นคว้าข้อมูล

4.3 การวิเคราะห์หามูลค่าความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าชมและปัจจัยที่มีผลต่อการจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าชม

ในการวิเคราะห์หามูลค่าความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมและปัจจัยที่มีผลต่อการจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าชมและแบ่งเป็นสองกรณี คือ กรณีแรกคือ สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ไม่ได้มีการปรับปรุงใดๆ เลย และขอเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้น กรณีที่สองคือ สวนพฤกษศาสตร์แห่งนี้ได้มีการปรับปรุงสิ่งต่างๆ ในการเข้าชมและขอเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นโดยเก็บแบบเหมาจ่าย จะได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

4.3.1 กรณีไม่ได้มีการปรับปรุงสภาพพื้นที่และบริการ

ในกรณีนี้มีผู้ยินดีที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นทั้งสิ้น 582 ตัวอย่าง ในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ด้วยวิธีแบบจำลอง Tobit นั้น ได้ทำการตัดจำนวนตัวอย่างที่มีค่า missing ออก นอกจากนี้แล้วยังได้ตัดกลุ่มตัวอย่างที่มีค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเกิน 100 บาทออกจากการประมาณค่า เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมีจำนวนตัวอย่างน้อยเพียง 20 กว่าตัวอย่าง ทำให้ค่าความคลาดเคลื่อนที่ได้จากการประมาณค่ามีลักษณะการกระจายที่ไม่ปกติ ซึ่งภาวะการณดังกล่าวได้เกิดจากกรณีที่มีกลุ่มตัวอย่างบางกลุ่มตัวอย่างค่าสูงเกินไป จึงทำให้ค่าความคลาดเคลื่อนที่ได้สูงกว่าปกติ ซึ่งเมื่อทำการตัดกลุ่มตัวอย่างเหล่านั้นออกแล้ว ปรากฏว่า แบบจำลองที่ได้มีค่าสถิติต่างๆ อยู่ในระดับที่น่าเชื่อถือ

จากการพิจารณาค่าสถิติเบื้องต้น และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พบว่า ค่าสถิติต่างๆ เหล่านี้อยู่ในวิสัยที่สามารถนำมาใช้ในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ได้ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ได้แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรอิสระที่นำไปใช้ในการประมาณค่าแบบจำลองในครั้งนี้ จะไม่เกิดปัญหา Multicollinearity อย่างแน่นอน โดยตัวแปรอิสระที่มีผลต่อค่าเข้าชม คือ

เพศ (Gender) โดยให้เพศชายมีค่าเป็น 1 และเพศหญิงมีค่าเป็น 0

อายุ (Age) มีค่าเท่ากับอายุผู้มาเข้าชม

ระดับการศึกษา (Edu) โดยให้ระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปมีค่าเป็น 1 และการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีลงมา มีค่าเป็น 0

อาชีพ (Job) โดยให้อาชีพรับราชการ ลูกจ้าง พนักงานมีค่าเป็น 1 และอาชีพอื่นๆ มีค่าเป็น 0

รายได้ต่อหัว (IncomePc) มีค่าเท่ากับรายได้ต่อเดือนของผู้เข้าชม

สมาชิกองค์กรสิ่งแวดล้อม (Mem) หากผู้เข้าชมเป็นสมาชิกองค์กรเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมีค่าเป็น 1 และผู้เข้าชมที่ไม่ได้เป็นสมาชิกองค์กรเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็น 0

บ้านพักอาศัย (Own house) หากมีบ้านเป็นของตนเองให้เป็น 1 นอกนั้นมีค่าเป็น 0
จากการประมาณค่าตัวแปรอิสระทั้งเจ็ดตัวจะได้ค่าดังตาราง 4.18 และค่าความถี่สามารถดูรายละเอียดได้ภาคผนวก ก

ตาราง 4.18 แสดงผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองด้วยวิธีการ Maximum Likelihood Estimates

ตัวแปร	MLE (Tobit model)		Marginal Effects	
	ค่าสัมประสิทธิ์	T-statistic	ค่าสัมประสิทธิ์	T-statistic
ค่าคงที่	22.2291	2.528**	11.6109	2.459**
เพศ (Gender)	8.7173	1.914*	4.5533	1.917*
อายุ (Age)	-1.1794	-4.287***	-0.6160	-4.301***
ระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป (Edu)	-6.0295	-1.276	-3.1494	-1.275
อาชีพรับราชการ, ลูกจ้าง และพนักงาน (Job)	-6.2122	-1.095	-3.2448	-1.095
รายได้เฉลี่ยต่อหัว (IncomePc)	0.0012	5.195***	0.0006	5.204***
การเป็นสมาชิกองค์กรสิ่งแวดล้อม (Mem)	29.1907	4.252***	15.2471	4.254***
การมีบ้านพักเป็นของตนเอง (Own house)	3.8335	0.694	2.0023	0.694
Sigma	48.2681	19.996***	-	-
Mean Maximum WTP (บาท)	29.50			
Log-likelihood	-1,665.40			
จำนวนตัวอย่าง	582			

หมายเหตุ : *** ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

: ** ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

: * ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10

ที่มา : จากการคำนวณ

จากผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ด้วยวิธี MLE พบว่า ทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างค่าความเต็มใจที่จะจ่ายกับปัจจัยต่างๆ จะมีทิศทางความสัมพันธ์ดังนี้ ตัวแปรอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ จะเป็นตัวแปรที่ทำให้ค่าความเต็มใจจ่ายลดลง กล่าวคือ ถ้าหากประชาชนที่มาเยี่ยมชมสวนพฤกษศาสตร์มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ประกอบอาชีพรับราชการ ลูกจ้าง และพนักงาน และสูงอายุ จะยินดีที่จะจ่ายค่าเข้าชมน้อยลง

แบบจำลองข้างต้นเป็นการนำเสนอผลการคำนวณค่าความเต็มใจจ่ายเพิ่มขึ้นในกรณีที่

สวนพฤกษศาสตร์ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ จะพบว่า ประชาชนยินดีที่จะจ่ายเพิ่มขึ้นประมาณ 29.50 บาทต่อคนซึ่งจะให้ค่าความยินดีที่จะจ่ายค่าเข้าชมเพิ่มขึ้นจากเดิม ดังนั้นจะเก็บค่าธรรมเนียมเข้าชมได้เท่ากับ 49.50 บาทและได้แบบจำลองค่าความเต็มใจจ่ายดังนี้

$$\text{WTP} = 22.23 + 8.72 \text{ Gender} - 1.18 \text{ Age} - 6.03 \text{ Edu} - 6.21 \text{ Job} + 0.01 \text{ IncomePc} + 29.19 \text{ Mem} + 3.83 \text{ Own house}$$

จากผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ด้วยวิธี MLE แล้วนำมาประมาณค่า Marginal effects เพื่อดูเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของค่าสัมประสิทธิ์ในกรณีที่ค่าตัวแปรอิสระเปลี่ยนแปลงไป เช่น รายได้ต่อหัวเพิ่มขึ้น 1% จะมีความยินดีจ่ายค่าเข้าชมเพิ่มขึ้น 0.0006% จากค่าเฉลี่ย หรือ ผู้เข้าชมเป็นเพศชายจะมีความยินดีที่จะจ่ายเพิ่มขึ้น 4.55% จากค่าเฉลี่ย

4.3.2 กรณีมีการปรับปรุงสภาพพื้นที่และบริการ

ในกรณีนี้มีกลุ่มตัวอย่างยินดีจ่ายค่าเข้าชมจำนวน 606 ตัวอย่าง หากสวนพฤกษศาสตร์มีการปรับปรุงสภาพพื้นที่ต่างๆภายในสวนพฤกษศาสตร์แล้วให้ผู้เข้าชมจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าชมเพียงครั้งเดียว การพิจารณาค่าสถิติเบื้องต้น และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พบว่า ค่าสถิติต่างๆ เหล่านี้อยู่ในวิสัยที่สามารถนำมาใช้ในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ได้ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ได้แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรอิสระที่นำไปใช้ในการประมาณค่าแบบจำลองในครั้งนี้ จะไม่เกิดปัญหา Multicollinearity อย่างแน่นอน แบบจำลองที่ได้จากการประมาณค่าด้วยวิธีการ MLE ตัวแปรที่แสดงถึง เพศ อายุ ระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป และมีอาชีพรับราชการ, ลูกจ้าง และพนักงาน จะเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทำให้ค่าความเต็มใจจ่ายลดลง ในขณะที่ตัวแปรที่เหลือเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทำให้ค่าความยินดีจ่ายเพิ่มขึ้น ดังแสดงตามตาราง 4.19 และค่าความถี่สามารถดูได้ในภาคผนวก ก

ตาราง 4.19 แสดงผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองด้วยวิธีการ Maximum Likelihood Estimates กรณีมีการปรับปรุงสภาพพื้นที่

ตัวแปร	MLE (Tobit model)		Marginal Effects	
	ค่าสัมประสิทธิ์	T-statistic	ค่าสัมประสิทธิ์	T-statistic
ค่าคงที่	59.9722	7.968***	43.6652	7.929***
เพศ (Gender)	-2.1549	-0.548	-1.5690	-0.548
อายุ (Age)	-0.5525	-2.308**	-0.4022	-2.31**
ระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป (Edu)	-9.0609	-2.22--	-6.5972	-2.203**
อาชีพรับราชการ, ลูกจ้าง และพนักงาน (Job)	-15.5035	-3.17***	-11.2880	-3.178***
รายได้เฉลี่ยต่อหัว (IncomePer)	0.0013	6.197***	0.0010	6.24***
การเป็นสมาชิกองค์การสิ่งแวดล้อม (Mem)	59.1392	8.975***	43.0587	9.17***
การมีบ้านพักเป็นของตนเอง (Own house)	4.8943	1.063	3.5635	1.063
Sigma	44.9450	24.714***	-	-
Mean Maximum WTP (บาท)	57.12			
Log-likelihood	-2,204.57			
จำนวนตัวอย่าง	606			

หมายเหตุ : *** ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

: ** ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

: * ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10

ที่มา : จากการคำนวณ

จากตารางข้างต้นทำให้ทราบว่า ในกรณีที่สวนพฤกษศาสตร์มีการปรับปรุงสภาพพื้นที่ต่างๆแล้ว ผู้เข้าชมยินดีที่จะจ่ายครั้งเดียวแล้วสามารถเยี่ยมชมได้ทั้งหมด หากใช้วิธี MLE จะได้ค่าความยินดีจ่ายค่าธรรมเนียมเข้าชม 57.12 บาท และได้แบบจำลองดังนี้

$$WTP = 59.97 - 2.16 \text{Gender} - 0.55 \text{Age} - 9.06 \text{Edu} - 15.50 \text{Job} + 0.01 \text{IncomePc} + 59.14$$

$$\text{Mem} + 4.89 \text{Own house}$$

จากผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ด้วยวิธี MLE แล้วนำมาประมาณค่า Marginal effects เพื่อให้ทราบว่าหากค่าตัวแปรอิสระเปลี่ยนแปลงไปค่าสัมประสิทธิ์จะเปลี่ยนแปลงไปที่เปอร์เซ็นต์ เช่น ถ้าผู้เข้าชมมีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปจะมีความยินดีจ่ายค่าเข้าชมลดลง 6.59 % จากค่าเฉลี่ย หรือผู้เข้าชมมีอายุเพิ่มขึ้นทุกๆ 1 ปี จะมีค่าความยินดีที่จะจ่ายลดลง 0.40 % จากค่าเฉลี่ย

ดังนั้นปัจจัยที่มีผลทำให้ผู้เข้าชมมีความยินดีที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นหากสวนพฤกษศาสตร์แห่งนี้มีการปรับปรุงสภาพพื้นที่ต่างๆคือการเป็นสมาชิกองค์กรเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการมีบ้านพักอาศัยเป็นของตนเอง ทั้งนี้อธิบายได้ว่าการเป็นสมาชิกองค์กรเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทำให้เข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทำให้เข้าใจถึงต้นทุนในการบำรุงดูแลรักษา อีกทั้งการมีบ้านพักที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองมีผลในการยินดีที่จะจ่ายเพิ่มขึ้นเนื่องจากไม่มีภาระในการจ่ายค่าเช่าเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

4.4 การวิเคราะห์ศักยภาพการหารายได้

การวิเคราะห์ศักยภาพการหารายได้ของสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ เป็นการวิเคราะห์เพื่อเพิ่มพูนรายได้ของสวนพฤกษศาสตร์แห่งนี้ให้ครอบคลุมค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่เกิดขึ้นในแต่ละปี ซึ่งจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับปริมาณนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ค่าธรรมเนียมที่เหมาะสม และปริมาณการจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ที่เพิ่มขึ้น จากการสำรวจสัมภาษณ์แล้วนำผลมาวิเคราะห์ เราได้ค่าธรรมเนียมที่เพิ่มขึ้นแล้ว ดังนั้นเราจึงต้องศึกษาวิเคราะห์การเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยวให้เพิ่มขึ้นจากเดิม ซึ่งเคยมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมสวนพฤกษศาสตร์ประมาณปีละสองแสนห้าหมื่นคน ให้เพิ่มขึ้นในปริมาณที่เป็นอัตราก้าวหน้าคือห้าแสนคนในหนึ่งปี หรือเพิ่มขึ้นเป็นหนึ่งล้านคนในหนึ่งปี เมื่อปริมาณนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ผนวกกับการจัดเก็บค่าธรรมเนียมที่เพิ่มขึ้นจะทำให้สวนพฤกษศาสตร์แห่งนี้มีรายได้เพิ่มขึ้นด้วย จากการสำรวจทัศนคติ ความพึงพอใจต่อการมาเที่ยวชมสวนพฤกษศาสตร์จะพบสิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ ซึ่งเราพบว่า 80% ของการมาสวนพฤกษศาสตร์มาเพื่อการท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ โดยมากับครอบครัว ญาติ เพื่อนฝูง ดังนั้นเราจึงต้องมีการจัดทำแผนการดำเนินการเพื่อเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยวโดยชูนำเรื่องการมาท่องเที่ยวเป็นหลักและเสริมด้านการอนุรักษ์ ความรู้ ด้านพืชและสิ่งแวดล้อมไปควบคู่กันเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์แห่งนี้ดังที่กล่าวมาในบทที่ 1 การจัดทำแผนแม่บทเพื่อเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยว นั้น มีหลายแผนงานและต้องจัดทำแผนปฏิบัติงานในแต่ละปีเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของแผนงานหลักโดยแผนดังกล่าวจะต้องสอดคล้องกับแผนงานในแต่ละฝ่ายของสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

4.4.1 แผนงานโฆษณาประชาสัมพันธ์เชิงรุก

เป็นแผนงานการดำเนินงานเพื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ และวิทยุ ให้ประชาชนนักท่องเที่ยวรู้จักและอยากมาเที่ยวชมสวนพฤกษศาสตร์แห่งนี้ จากการสำรวจพบว่านักท่องเที่ยวรู้จักและมาเที่ยวชมสวนพฤกษศาสตร์แห่งนี้จากญาติ เพื่อน คนรู้จักชวนมามากที่สุด ทราบจากสื่อต่างๆ ประมาณ 10% ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการโฆษณาประชาสัมพันธ์ยังไม่เป็นที่ทราบและรู้จักเพียงพอ ดังนั้นจึงต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นและมีกลยุทธ์ในการดำเนินงานดังนี้

4.4.1.1 การโฆษณา

4.4.1.1.1 สื่อโทรทัศน์

-จัดทำสปอตโฆษณาจุดท่องเที่ยวต่างๆ ในสวนพฤกษศาสตร์ โดยขอความร่วมมือกับสื่อโทรทัศน์ช่องต่างๆ โดยเฉพาะช่องที่เป็นของรัฐบาลถือหุ้น เช่น ช่อง 5 ช่อง 9

-จัดทำรายการนำเสนอเกี่ยวกับพรรณไม้ต่างๆ ในเชิงให้ความรู้ด้านพืชพันธุ์ไม้ โดยขอความร่วมมือและเงินสนับสนุนจากบริษัทต่างๆ ที่มีงบโฆษณาบริษัท ที่ต้องการตลาดในแนวอนุรักษ์ธรรมชาติสินค้าสิ่งแวดล้อมให้สังคม (Green marketing) อาทิเช่น บริษัทผลิตไฟฟ้า (มหาชน) จำกัด บริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) บริษัทยูโนแคล 69 (ไทยแลนด์) จำกัด

-โฆษณาแหล่งท่องเที่ยวจุดต่างๆ ในสวนพฤกษศาสตร์ทางโทรทัศน์วงจรปิดในสนามบิน โดยขอความร่วมมือกับบริษัทการทำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ในสถานีรถไฟ โดยขอความร่วมมือกับการรถไฟแห่งประเทศไทย และในสถานีขนส่ง รวมทั้งสถานีรถไฟลอยฟ้าและสถานีรถไฟใต้ดิน

4.4.1.1.2 สื่อสิ่งพิมพ์

-โฆษณาทางหนังสือพิมพ์และนิตยสารต่างๆ เช่น นิตยสารการท่องเที่ยว นิตยสารเกี่ยวกับสวน โดยจัดทำคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์ แนะนำพรรณไม้ต่างๆ หรือสื่อบุพิเศษลงในนิตยสารต่างๆ

-จัดทำบทความพิเศษเกี่ยวกับสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ (Special supplement) เพื่อเผยแพร่แนะนำสวนพฤกษศาสตร์ในหนังสือพิมพ์และนิตยสารต่างๆ

-ร่วมโฆษณากับหน่วยงานอื่นๆ เช่น บริษัททัวร์ท่องเที่ยว โรง

แรม

4.4.1.1.3 สื่อวิทยุ

-จัดทำสปอรัตโฆษณาเป็นเกมส์ตอบคำถามเกี่ยวกับพืชพร้อมแนะนำแหล่งท่องเที่ยวและมีผลิตภัณฑ์ของสวนพฤกษศาสตร์เป็นของรางวัล ผ่านทางวิทยุคลื่นที่มีการถ่ายทอดเสียงทั่วประเทศ เช่น คลื่น 92.5 RVS คลื่น 105.75 Verginhits

4.4.1.2 การประชาสัมพันธ์

-จัดทำจดหมายข่าวและเพิ่มข้อมูลการท่องเที่ยวในแต่ละเดือนเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ เกี่ยวกับการมาเที่ยวสวนพฤกษศาสตร์แห่งนี้ให้แก่สื่อมวลชน และบริษัทนำเที่ยวทราบ

-จัดทัศนศึกษาแก่สื่อมวลชนและบริษัทนำเที่ยวในประเทศและจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้มีความเข้าใจและมาเที่ยวชมสวนพฤกษศาสตร์อย่างถูกต้อง เพื่อให้มีการจัดทำบทความ สารคดีทางโทรทัศน์และวิทยุ เผยแพร่ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวและบริการใหม่ๆ

-จัดงานแถลงข่าวและพบปะสื่อมวลชน

4.4.1.3 การเสนอขาย

-เสนอแผนการตลาดการท่องเที่ยวสวนพฤกษศาสตร์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งขอความร่วมมือกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในการนำเสนอให้เป็นหนึ่งใน Unseen Thailand

-ร่วมกับผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวภายในประเทศ และต่างประเทศ ในการจัดให้สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ เป็นหนึ่งในโปรแกรมการมาเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่

-ร่วมจัดงานส่งเสริมการขายร่วมกับสวนสัตว์เชียงใหม่ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวซึ่งรักธรรมชาติชมทั้งพืชและสัตว์

-ร่วมจัดทำแผนงานส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกับปางช้างแม่สา เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีเส้นทางท่องเที่ยวเดียวกัน และมีพื้นที่ติดกัน เช่น นั่งช้างชมธรรมชาติในสวนพฤกษศาสตร์ ทั้งนี้ต้องมีการกำหนดจุดที่ช้างสามารถเดินเข้าชมได้

4.4.2 แผนงานพัฒนาปรับปรุงกิจกรรมการท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

เป็นแผนงานการดำเนินงานเพื่อดึงดูดให้มีผู้เข้ามาชมสวนพฤกษศาสตร์แห่งนี้ โดยได้จัดให้มีกลยุทธ์ต่างๆ ดึงดูดให้สนใจมาเที่ยวชมสวนพฤกษศาสตร์ จากการศึกษาพบว่ากิจกรรมที่นิยมมากที่สุดในการมาเที่ยวชมสวนพฤกษศาสตร์เดินเที่ยวชมธรรมชาติ ชมสวนดอกไม้ พรรณไม้ เล่นน้ำตก ซึ่งสัมพันธ์ผลการศึกษาที่ได้มาจากการมาเที่ยวชมสวนพฤกษศาสตร์ คือ การได้พักผ่อนหย่อนใจ คลายเครียด แสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวคาดหวังที่จะได้พบกับความสวยงามของดอกไม้ ต้นไม้ พรรณพืชต่างๆ ที่ทาง

สวนพฤกษศาสตร์ได้นำเสนอ เป็นผลให้ต้องมีการพัฒนาปรับปรุงด้านต่างๆ ในการเปิดให้เข้าชม

4.4.2.1 กลยุทธ์ชมธรรมชาติ ความสวยงามและการมาเที่ยวชมเป็นแผนงานเพื่อดึงดูด

นักท่องเที่ยวให้มาเข้าชม โดยการจัดแสดงดอกไม้และพรรณพืชที่สวยงาม

-ปรับปรุงให้เรือนกระจกมีความสวยงามตลอดปี อีกทั้งสับเปลี่ยนพืชบางชนิดในเรือนกระจกเพื่อให้นักท่องเที่ยวจะได้รู้สึกไม่เบื่อในการมาเที่ยวชม

-จัดแบ่งพื้นที่บริเวณดอกไม้บาน (Blooming zone) เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีจุดสนใจได้ตอบสนองความต้องการเบื้องต้น คือมาชมธรรมชาติมีกิจกรรมถ่ายรูป

-จัดเทศกาลนำเสนอเพื่อให้มาเข้าชมตลอดปี โดยต้องมีการวางแผนตลอดปีนำเสนอเทศกาลทุกเดือน เพื่อให้มาเที่ยวชมกันตลอดทั้งปี หากพืชที่ออกดอกบานในแต่ละเดือนนำเสนอ

-จัดงานพิเศษ เช่น “WEDDING IN THE PARK “ สำหรับผู้รักธรรมชาติและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยจัดหาพื้นที่โล่ง บรรยากาศสวยและเป็นส่วนตัว ร่วมมือกับสตูดิโอถ่ายภาพต่างๆ ในจังหวัด

-จัดเทศกาลพิเศษในแต่ละฤดูกาล เช่น ฤดูหนาว ช่วงเทศกาลปีใหม่จัดงาน Countdown บนดอยสวย ให้มีการตั้งแคมป์หรือจัดงานเลี้ยงรับปีใหม่ หรือ “Dinner and Music” with Shopping ฟังเพลงกันข้างในสวนยามค่ำคั่นพร้อมกับการเลือกซื้อของขวัญจากร้าน Souvenir

4.4.2.2 กลยุทธ์เที่ยวชมสวนพฤกษศาสตร์ด้วยตนเอง เป็นแผนงานเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเที่ยวชมสวนได้เอง โดยทางสวนพฤกษศาสตร์จะมีบริการด้านต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกเพิ่มเติม เนื่องจากการสำรวจพบว่าผู้มาเข้าชมสวนต้องการให้มีรถบริการนำชม และต้องการมีมัคคุเทศน์แนะนำพันธุ์ไม้ ดังนั้นสามารถปรับปรุงสิ่งเหล่านี้ได้โดย

-มีรถบริการนำเที่ยว จากการสำรวจพบว่าหากมีรถบริการนำเที่ยวรอบๆ สวน จะใช้บริการและมีความเต็มใจจ่ายโดยประมาณคนละ 18-20 บาท (ตามตาราง 4.16) อีกทั้งสภาพพื้นที่

และจุดชมไม่เหมาะกับการขับรถเอง เช่น ถ้าจะชมแปลงวัลยชาติ ควรลงจากรถบริการที่จุดเริ่มต้นเส้นทางและเดินชมธรรมชาติตามเส้นทางที่จัดให้ประมาณ 800 เมตร ซึ่งเป็นทางลงเขาแล้วรอรถรับส่งที่ปลายเส้นทาง

-มีบริการรถเมย์แทนไปค้ให้เช่าเอง ซึ่งจัดหาไว้ให้บริการเพียงไม่มากนัก เนื่องจากคาดว่านักท่องเที่ยวชาวไทยคงไม่นิยม คงมีเพียงนักท่องเที่ยวต่างชาติเท่านั้นที่นิยม

-มีบริการ Audio guide ให้เช่า แทนไกด์ที่เป็นบุคคล ทั้งนี้ควรจัดทำ Audio guide หลายๆ ภาษา เช่น ไทย อังกฤษ ฝรั่งเศส และจีน และกำหนดจุดต่างๆ เพื่อให้กดฟังและอธิบายด้านพันธุ์ไม้ โดยให้เช่าในราคาที่เหมาะสม อีกทั้งจัดให้มีการวางเงินมัดจำค่า Audio guide ก่อนเช่า เมื่อฟังแล้วนำเครื่องดังกล่าวมาคืนจึงคืนเงินมัดจำให้

4.4.2.3 กลยุทธ์บริการเสริมเพิ่มความสนใจ เป็นแผนงานที่ปรับปรุงสิ่งที่จะต้องจัดหาเพิ่มเติม จากการสำรวจพบว่าร้านอาหาร โทรศัพท์ ถังขยะ และห้องน้ำควรต้องปรับปรุง (ดังตาราง 4.15)

-จัดทำร้านอาหารที่ได้มาตรฐาน และจัดทำ Kios เพื่อจำหน่ายเครื่องดื่มและ Souvenir shop ให้มากขึ้น

-จัดให้มีตู้โทรศัพท์สาธารณะให้มากขึ้น เนื่องจากปัจจุบันมีเพียงจุดเดียว

-จัดหาถังขยะเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะบริเวณที่มีนักท่องเที่ยวมาใช้บริการมากทั้งเรือนกระจก น้ำตก และเรือนกล้วยไม้

-จัดให้มีที่ตั้งสำหรับกางเต็นท์ทำแคมป์พักแรมได้ในบางโอกาส เช่น จัดเทศกาลชมฝนดาวตก แต่ต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะอาดเรียบร้อยของสถานที่ ปัญหาขยะ น้ำด้วย

4.4.2.4 กลยุทธ์ชมสวนเพื่อการศึกษาและอนุรักษ์

-จัดทำเส้นทางเดินธรรมชาติศึกษาเพิ่มเติม และจัดกิจกรรมเสริมระหว่างเดินชมธรรมชาติ เช่น เปิดพื้นที่ธรรมชาติคอยม่อนร่อง จัดทำเส้นทางเดินธรรมชาติ และต้องมีไกด์นำชม ทั้งนี้คอยม่อนร่องอยู่บริเวณสวนพฤกษศาสตร์แห่งนี้ ซึ่งสามารถสร้างเป็นจุดขายอีกจุดหนึ่งได้

-จัดทำโปรแกรม Walk rally สำหรับหมู่คณะเพื่อจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ในหมู่คณะ โดยสามารถแทรกความรู้เรื่องพืชในโปรแกรมได้

-จัดทำอบรม (Workshop) เกี่ยวกับธรรมชาติศึกษา จากการสำรวจมีผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมพอสมควรและมีความยินดีที่จะจ่ายประมาณคนละ 100 บาทต่อคอร์ส เช่น จัดอบรมการกลั่นน้ำมันหอมระเหยจากพืช อบรมเยาวชนกับสิ่งแวดล้อม อบรมการเพาะเลี้ยงกล้วยไม้ เป็นต้น

-จัดอบรมสัมมนาด้านวิชาการอย่างน้อยปีละครั้งพร้อมทั้งจัดเก็บค่าธรรมเนียมเข้าอบรม อีกทั้งได้เป็นการประชาสัมพันธ์สวนพฤกษศาสตร์แห่งนี้ในเรื่องวิชาการด้วย

-จัด Education camp หรือ ห้องเรียนธรรมชาติ สำหรับนักเรียน นักศึกษา ระหว่างภาคการศึกษาหรือระหว่างปิดภาคเรียน มีการสอนให้ความรู้เรื่องรอบตัวเกี่ยวกับธรรมชาติ ซึ่งคาดว่าจะได้รับความนิยมมากจากโรงเรียน สถานศึกษาในกรุงเทพฯ เนื่องจากเด็กนักเรียนในกรุงเทพฯ จะไม่ได้เห็นธรรมชาติมาก เพราะมีแต่ตึกอาคารสูง

-จัดนิทรรศการอย่างสม่ำเสมอ ในพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ เพื่อโรงเรียน มหาวิทยาลัย มีส่วนร่วมให้นักเรียนนักศึกษาเข้ามาเข้าชมตลอดปี

-จัดนิทรรศการพร้อมทั้งโฆษณาประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับพืชที่พบใหม่ในโลกหรือประเทศ เพื่อให้คนสนใจมาเข้าชมมากขึ้น เนื่องจากสวนพฤกษศาสตร์มีนักวิชาการที่สำรวจป่าและพันธุ์ไม้ เพื่อค้นพบและตรวจสอบแล้วว่าเป็นพืชชนิดใหม่ ควรจะมีนิทรรศการเพื่อดึงดูดความสนใจในการมาเข้าชม ทั้งนี้อาจนำเสนอพืชหายากมาแสดงไว้

-จัดทำระบบสมาชิกสำหรับผู้สนใจรักในธรรมชาติ โดยหากเป็นสมาชิกสามารถได้ส่วนลดในส่วนต่างๆ เช่น ค่าธรรมเนียมเข้าชม ค่าอาหาร ค่าอบรม ค่าสินค้าในร้านของสวนพฤกษศาสตร์แห่งนี้ และนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับสวนพฤกษศาสตร์ กิจกรรมที่จัด ซึ่งจะส่งผลให้ผู้คนจะชื่นชมและรู้สึกหวงแหนธรรมชาติมากขึ้น และเกิดความรู้สึกอยากมาเที่ยวชมสวนพฤกษศาสตร์แห่งนี้บ่อยขึ้น

ทั้งนี้กลยุทธ์ดังกล่าวควรยกเว้นค่าธรรมเนียมสำหรับนักเรียน นักศึกษาและสถาบันการศึกษา เพราะวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์แห่งนี้เพื่อเป็นแหล่งปลูกฝังจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเยาวชนของชาติ

4.4.2.5 กลยุทธ์ส่งเสริมการประชุมและนิทรรศการ เนื่องจากสวนพฤกษศาสตร์อยู่ไม่ไกลจากตัวเมืองเชียงใหม่ การเดินทางสะดวกและมีห้องประชุมสัมมนาพร้อมอุปกรณ์ครบครัน หากมีการประชาสัมพันธ์และจัดให้หน่วยงานบริษัทมาจัดประชุมสัมมนาได้จะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากอุปกรณ์ที่มีอยู่

-มีบริการจัดห้องประชุมสัมมนาพร้อมอุปกรณ์ให้เช่า ควบคู่กับการจัดทำ Walk rally และเพิ่มค่าเช่าห้องประชุม

-จัดให้เช่าพื้นที่เพื่อจัดนิทรรศการต่างๆ

-บริการจัดอาหารบุฟเฟ่ต์และอาหารว่างระหว่างประชุม (Coffee break)

จากแผนงาน โฆษณาประชาสัมพันธ์เชิงรุกและแผนงานพัฒนาปรับปรุงกิจกรรมการท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์นั้นหากมีการจัดทำและปรับปรุงนำไปใช้และจัด

ทำแผนปฏิบัติงาน (Strategy plan) แล้ว จะทำให้มีนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเข้าชมเพิ่มขึ้น หากสวนพฤกษศาสตร์แห่งนี้ได้มีการขึ้นค่าธรรมเนียมเข้าชมด้วยแล้วจะทำให้มีรายได้จากค่าเข้าชมเพิ่มขึ้น จากการสำรวจพบว่าค่าความเต็มใจจ่ายโดย Tobit model จะได้ค่าความเต็มใจจ่ายประมาณ 60 บาท ซึ่งมีผู้ยินดีจ่าย 652 รายจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,000 ราย ดังนั้นจะมีส่วนรับและส่วนสูญเสียในอัตราส่วน 65:35 หากนำมาพยากรณ์รายรับของสวนพฤกษศาสตร์แห่งนี้จากผู้เข้าชมในปัจจุบันและในอนาคต ตามตาราง4.20

ตาราง4.20 ประมาณการจำนวนผู้เข้าชมและรายรับกรณีมีการเพิ่มค่าเข้าชม

ประมาณการจำนวนนักท่องเที่ยวที่ทราบและอยากเข้าชม (เดิม)				ยินดีจ่ายและเข้าชม			ไม่ยินดีจ่ายและไม่เข้าชม		
				จำนวน (คน)	ราคา (บาท)	รวมเงิน (บาท)	จำนวน (คน)	ราคา (บาท)	รวมเงิน (บาท)
ปี 47	250,000	20	5,000,000	163,000	60	9,780,000	87,000	20	1,740,000
ปี 48	500,000	20	10,000,000	326,000	60	19,560,000	174,000	20	3,480,000
ปี 49	750,000	20	15,000,000	489,000	60	29,340,000	261,000	20	5,220,000

ที่มา:จากการคำนวณ

ดังนั้นหากสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์แห่งนี้มีการเพิ่มค่าธรรมเนียมเข้าชมและมีการปรับปรุงสถานที่พร้อมบริการต่างๆ แล้ว จะสามารถเพิ่มรายได้จากค่าธรรมเนียมเข้าชมได้มากดังแสดงในตาราง4.21

ตาราง4.21 ประมาณการรายรับจากการเก็บค่าเข้าชมที่เพิ่มขึ้น

	ประมาณการนักท่องเที่ยว	ค่าธรรมเนียมเข้าชม	รวมเงิน
ปีที่ปัจจุบัน	200,000	60	12,000,000
ปีที่ 2	400,000	60	24,000,000
ปีที่ 3	600,000	60	36,000,000
ปีที่ 4	800,000	60	48,000,000
ปีที่ 5	1,000,000	60	60,000,000

ที่มา:จากการประมาณการ

จากการประมาณการจะพบว่าสวนพฤกษศาสตร์แห่งนี้จะมีรายรับเพียงพอกับรายจ่าย หากมีการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมให้มีผู้เข้าชมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

4.5 การวิเคราะห์ศักยภาพการผลิตและการบริการ

จากการศึกษาความพึงพอใจในสินค้าที่สวนพฤกษศาสตร์แห่งนี้จัดขายอยู่นั้น สิ่งที่ต้องปรับปรุงมาก คือ โปสเตอร์ หนังสือ รองลงมาคือต้นไม้ นั้นแสดงว่านักท่องเที่ยวมีความคาดหวังจะซื้อต้นไม้ หนังสือพรรณไม้ หรือแม้กระทั่งโปสเตอร์เพื่อเป็นที่ระลึกในการมาชมสวน และจากการสำรวจสินค้าที่มีจำหน่ายในร้านขายของที่ระลึกในสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ในปัจจุบันพบว่า มีสินค้าหลายชนิดเป็นสินค้าฝากขายมิได้มาจากการผลิตของสวนพฤกษศาสตร์เอง อาจทำให้ตัวสินค้าไม่น่าสนใจ ดังนั้นควรจะมีการปรับปรุงแผนงานการผลิต

4.5.1 กลยุทธ์สร้างค่าความนิยมในตราสินค้าของสวนพฤกษศาสตร์

-ออกแบบและสร้างโลโก้ของสวนพฤกษศาสตร์ นอกเหนือจากตราสัญลักษณ์ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์

-บรรจุและตกแต่งตราสินค้า (Logo) ในบรรจุภัณฑ์หรือตัวสินค้าที่สร้างขึ้น

4.5.2 กลยุทธ์สร้างและผลิตสินค้าภายใต้โลโก้ของสวนพฤกษศาสตร์ (Inhouse brand)

-ออกแบบและผลิตภัณฑ์สินค้าของตนเองเพื่อจำหน่ายเป็นสินค้าที่ระลึกให้มากขึ้น เช่น พวงกุญแจ ที่ติดตู้เย็น (Magnets) เข็มกลัด (Pins) โปสเตอร์รูปภาพภายในสวน รูปดอกไม้ เสื้อยืด T-shirt แก้ว (Mugs) ของประดับสวน (Ornaments)

-ผลิตภัณฑ์จากพืชและงานวิจัย

-ปลูกต้นไม้เพื่อจำหน่ายเป็นไม้กระถางให้มากขึ้น โดยให้มีหลากหลายชนิดและสายพันธุ์

-จำหน่ายต้นไม้ที่ได้จากการทำ Tissue culture lab ให้มากขึ้น และปรับปรุงบรรจุภัณฑ์ให้สวยงาม

-จำหน่ายสินค้าที่ได้จากงานวิจัย เช่น น้ำมันหอมระเหย ยาโดง และสมุนไพรต่างๆ

-ส่งผลิตสินค้าที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ และนำตราสินค้าของสวนฯ บรรจุเป็นตราสินค้านั้นๆ

-ผลิตและจำหน่ายหนังสือเพิ่มขึ้น

-จัดพิมพ์หนังสือเกี่ยวกับพรรณไม้ให้มากขึ้น เช่น จัดทำคู่มือดูแลต้นไม้ (Manual book) แต่ละวงศ์ หรือหนังสือพรรณไม้แต่ละชนิด

-เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายหนังสือให้เพิ่มขึ้น

4.5.3 กลยุทธ์ Kios เพิ่มรายได้ เพิ่มจุดจำหน่ายสินค้าเครื่องดื่ม กาแฟ ในสวนพฤกษศาสตร์แห่งนี้ให้เพิ่มขึ้น เช่นที่จุดแปลงสน จุดชมโรงเรือนรวบรวมพรรณไม้ใหญ่ บริเวณน้ำตก

4.5.4 กลยุทธ์รับสร้างและจัดทำ

-รับจัดและออกแบบในการจัดสวนทั้งสวนขนาดใหญ่และขนาดเล็กทั้งของภาครัฐและเอกชน

-รับจ้างค้นคว้าด้านพืชและงานวิจัยเกี่ยวกับพืชให้กับภาครัฐและเอกชน

หากสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์แห่งนี้มีการเพิ่มการผลิตในทุกๆ ด้านจะสามารถเพิ่มรายได้ในส่วนนี้มากขึ้น ทั้งนี้ต้องศึกษาเรื่องการตั้งราคาการควบคุมการผลิตและการควบคุมสินค้าคงเหลือให้รัดกุมด้วย